

Bu sergi insanın içiyle ilgili kabuğuyla değil

Altı yaşındaki oğlundan "Dünya İçimde Karanlık Oyunlar Oynuyor Anne" lafını işitseniz ne yapardınız? Nuri Bilge Ceylan'ın fotoğrafçı eşi Ebru Ceylan yanıtını bir **fotoğraf** sergisiyle verdi...

ALİ TUFAN KOÇ
alitufankoc@gmail.com

Ebru Ceylan, 'Nuri Bilge Ceylan'ın eşi' olarak bilinmesine rağmen, 'eş' kategorisine dar gelen çok yönlü bir sanatçı. 'İklimler'de başrol oynayan, 'Üç Maymun' ve 'Bir Zamanlar Anadolu'da'nın senaryo yazım ekibinde yer alan 35 yaşındaki Ebru Ceylan, 20 yıla yakın bir süredir de **fotoğraf** çekiyor. Dün başlayan ilk sergisinin adı, altı yaşındaki oğlu Ayaz'dan: 'Dünya İçimde Karanlık Oyunlar Oynuyor Anne!' Objektifin arkasında anne; önünde ise 'yavru' Ceylan, Ayaz var.

1992'den beri fotoğraf çekiyorsunuz, karma sergilere katılıyorsunuz. İlk kişisel sergi için 19 sene uzun bir süre olmalı... Bilinçli bir tercih miydi?

Hayır, bilinçsiz bir tercihti. İlk gençliğimden beri hissettiğim ve bana ödül mü, ceza mı olarak verildiğini anlayamadığım bir özellik yüzünden bunca yıl bekledim:

İnanamama özelliği. Herhangi bir fikre özellikle de kendiminkilere inanamamak. Ne zaman bir fikre inansam ve çalışmaya başlasam içimden bir ses "Ne yani? Bula bula bunu mu buldun?" dedi. "Söylesen ne olur, söylemesen ne olur? Küçük aklınla dünyayı anladığımı mı sandın? Gerçek ve değerli olduğuna nasıl da hemen inandın! Sus, hiçbir şey söyleme! Kendine de o kadar inanma" dedi. Ne zaman bir şeye inanacak gibi olsam, kendime kızıp vazgeçtim. Ne var ki şiddetle 'inanmak' istiyordum. Bu sergi vesilesiyle içimdeki sese kulaklarımı tıkadım. Çünkü inandığın, hissettiğin bir duygunun peşinden gitmenin cezasının ne olabileceğini merak ettim.

İçinde anne olan, ünlemlerle biten her cümle, milletçe dokunur bize. "Dünya içimde karanlık oyunlar oynuyor anne!" nasıl okunmalı?

İçinde vatan, millet geçen kelimelerle okunmamalı. Bu sergi insanlığın içiyle ilgili, kabuğuyla değil. Her yetişkinin çocukluğunun karanlık

iç dünyasına dair çekilen **fotoğraf**, çözemediği defolarının, anlam veremediği korkularının delili gibi.

Sizin fotoğraflarınız da yetişkin hayatında benzer kanıt unsuru olarak kullanılabilir mi?

Bu olsa olsa insan denilen varlığın da bir iç dünyası olduğu delilinden başka bir delil olamaz. Böyle bir iddia da delil gerektirmez sanırım. Yetişkinlerin defolarına kulp bulmak değil amacım. Çocukluk bana göre bir şeylerin sebebi değil. Onu bağımsız bir gerçeklik olarak ele almayı tercih ettim. Onu sosyal bir varlık değil, ruhsal bir varlık olarak ele aldım. Ve onun hayatla kurmaya çalıştığı anlam ilişkisini, büyük bir bilinmezlik olarak dünya karşısındaki yalnızlığını anlamak istedim.

Ebeveyn filtrelerine rağmen çocuk dünyanın karanlık oyunlarını içinde hissedebilir mi?

Hissedebilir. O karanlık oyunlar uzakta değil, içlerinde oynanıyor. **"Fotoğraf, unutmak içindir" denir. Unutmak için mi çekenlerdensiniz yoksa ölümsüzleştirmek için mi?**

İkisi de değil. Sanatın en önemli işlevi zihin açmaktır bana göre. Bir sanat eserinde zihnimi açacak, hayatı ve özünü hissedebilmemde ilham olacak, yol gösterecek bir ipucu ararım. Sanatçı olarak da insan olarak da varoluşumun en temel içgüdüleri bu arayıştır.

'3 Maymun' ve 'Bir Zamanlar Anadolu'da' filmlerindeki çalışmalarınız fotoğrafçılığınıza farklı bir doku, yorum kattı mı?

Mutlaka katmıştır. İnsan çalıştıkça açılır. Açıldıkça üretir. Bu işlerde çok severek çalıştım, çok şey öğrendim. Öğrendiklerimi de süzgecimden geçirip, kendi dünyama kattım.

Cannes'dan gelen ödüller, yaşamınızı, sanatınızı, ülkenize olan bakışınızı nasıl değiştirdi?

Bu ödülleri ben almadığım

için üzerimde etkisi olmadı doğal olarak. Ama bana göre ödüller sadece, güzel bir yemeğin üstüne yenen tatlı gibidir. Mutlu bir son gibi.

Karanlık odada uzun yıllar geçirmiş bir fotoğrafçı olarak gittikçe

dijitalleşen fotoğrafçılık sanatının bugün geldiği noktayı nasıl yorumluyorsunuz?

Sanat üretiminde kullanılan yöntemin ve malzemenin önemli olduğu-

nu düşünmüyorum. Sonuçtur aslolan. İster karanlık odada yap, ister dijital ortamda. Fark etmez. **Sinema** ve fotoğrafta dijital teknolojinin çok önemli olanaklar sunduğunu düşünüyorum. Maliyet konusundaki avantajların yeni anlam dil arayışlarını da desteklediğini düşünüyorum. Üretim araçlarının hantallıktan ve tekelden kurtulup, **sinema** ve **fotoğraf** yapmak isteyen herkesin kolay ulaşabileceği hale gelmesi de çok önemli. Teknolojiyi, esiri olmadan kullandığın sürece sorun yok.

Ebru Ceylan'a göre sergi, bir çocuğun büyük bir bilinmezlik olarak dünya karşısında tedirgin iç dünyasından yola çıkıp, çocuk dünyasına dair ontolojik bir bakış denemesi.

Ser- gi 10 Aralık'a kadar **Milli Reasürans Sanat Galerisi'nde** görülebilecek. İngilizce ve Türkçe olarak hazırlanan kitapçıkta önsöz yazar-çizer Tuncer Erdem'e ait